

Revisionskontoret
Susanne Kangas
Anders Marmon
Johan Magnusson

Granskning av Delårsrapport 2 2014

Rapport 9-14

Granskning av måluppfyllelsen i Delårsrapport 2, 2014

Bakgrund

Kommunallag och kommunal redovisningslag

Enligt kommunallagen (1991:900) 8 kap. 5§ ska fullmäktige ange mål och riktlinjer för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. God ekonomiska hushållning innebär inte bara att räkenskaperna ska hanteras på ett ansvarsfullt sätt. Lika viktigt är det finns mål och riktlinjer i syfte att driva verksamheten på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Landstingsfullmäktige ska därför besluta om såväl finansiella som verksamhetsmässiga mål.

Enligt lagstiftaren är en ekonomi i balans samt en väl fungerande uppföljning och utvärdering av både ekonomi och verksamhet nödvändiga förutsättningar för att leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning. Målen ska följas upp kontinuerligt och ska utvärderas i delårsrapporten och årsredovisningen.

Landstinget ska enligt lag (1997:614) om kommunal redovisning upprätta en delårsrapport. Den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av landstingets verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång. Upplýsningar ska enligt lagen lämnas om sådana förhållanden som är viktiga för bedömningen av landstingets resultat eller ställning och händelser av väsentlig betydelse för landstinget.

Landstingets revisorer har uppdraget, enligt kommunallagen 9 kap. 9 a §, att bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som landstingsfullmäktige har beslutat. Revisorernas bedömning ska biläggas delårsrapporten inför landstingsfullmäktiges behandling av denna.

Syfte

Syftet med granskningen är att ge de förtroendevalda revisorerna underlag för att bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som landstingsfullmäktige har beslutat och formulerat i "Landstingsplan 2014" (landstingsplan).

Avgränsning

Granskningen avser ”Delårsrapport 2, Förvaltningsberättelse med delårsbokslut och helårsprognos, januari-augusti 2014”. I det följande används benämningen delårsrapport. Landstingsstyrelsen godkände delårsrapporten vid sitt sammanträde den 14 oktober 2014.

Granskningen har baserats på en översiktlig granskning av delårsrapporten. Det innebär att granskningen har varit begränsad i omfattning, inriktad på övergripande analyser.

Avrapporteringen i denna rapport avser i huvudsak granskningen av de verksamhetsmässiga mål som formulerats i landstingsplanen.

För granskningen av de finansiella delarna av delårsrapporten har landstingets revisorer anlitat revisionsbyrån KPMG. Konsulten redovisar resultatet av granskningen i en separat rapport. I föreliggande granskning kommer därför måluppfyllelsen av de finansiella målen att beröras på ett övergripande plan.

Metoder

Granskningen har genomförts i form av dokumentstudier och intervjuer med nyckelpersoner inom förvaltningsledningen. Därutöver har stickprovvis granskning gjorts av underlag för några av indikatorerna som redovisas i delårsrapporten.

Granskning av måluppfyllelse

Jämförelse mellan Landstingsplan 2014 och landstingsstyrelsens uppföljningsplan

Landstingsfullmäktige har i landstingsplanen fastslagit strategiska mål och inriktningar inom fem perspektiv: medborgare, verksamhet, medarbetare, miljö och ekonomi. I landstingsplanen har landstingsfullmäktige även beslutat om uppdrag och prioriterade områden.

Landstingsstyrelsen har brutit ner inriktningsmålen i dokumentet ”Fastställande av plan för uppföljning av Landstingsplan 2014” (uppföljningsplan) och utarbetat indikatorer för att följa upp vissa av inriktningsmålen. I uppföljningsplanen saknas vissa mål som beslutats om i landstingsplanen. Det gäller exempelvis inriktningsmålen ”Inflytande och delaktighet för medborgare och anhöriga ökar” och ”Insatser för att göra landstinget till en ännu mer attraktiv arbetsgivare och regional aktör fortsätter”. Vidare överensstämmer inriktningsmålen i uppföljningsplanen inte fullt ut med de mål fullmäktige har beslutat. Det gäller bland annat landstingsplanens inriktningsmål ”Samarbetet och arbetsfördelningen mellan akutsjukhusen förbättras” som i uppföljningsplanen omformulerats till ”Samarbete mellan sjukhusen”.

Enligt uppföljningsplanen ska en bedömning göras av indikatorer i delårsrapport och årsredovisning, vissa följs endast upp i samband med årsredovisningen. Indikatorerna redovisas under rubriker som kan kopplas till inriktningsmål, även om det i några fall inte är tydligt. Det gäller exempelvis rubriken ”Produktion” under verksamhetsperspektivet.

En jämförelse mellan målen i landstingsplanen och hur dessa har uttryckts i uppföljningsplanen visar att vissa inriktningsmål är omformulerade och att några mål saknas. Det är inriktningsmålen i uppföljningsplanen som följs upp och återrapporteras till landstingsfullmäktige. Avstegen från landstingsplanen var vid granskningstillfället inte beslutade av landstingsfullmäktige.

I ”Landstingsplan 2015”, som antogs av landstingsfullmäktige den 18 juni, ingår dokumentet ”Styrkort med indikatorer” där det framgår hur landstingsstyrelsen avser att följa upp måluppfyllelsen. Enligt landstingsstyrelsen kommer eventuella ändringar jämfört med landstingsplanen att föreläggas landstingsfullmäktige för godkännande.

För att landstingsfullmäktige ska ges förutsättningar att bedöma måluppfyllelsen och om landstingets verksamhet har bedrivits enligt god ekonomisk hushållning behövs tydliga och uppföljningsbara mål med tillhörande indikatorer.

Avrapportering av måluppfyllelse i delårsrapporten

När det gäller målen för verksamheten framgår av delårsrapporten att det finns en varierande grad av måluppfyllelse. Det saknas en bedömning av måluppfyllelsen för vissa av landstingsfullmäktiges inriktningsmål.

Vissa av inriktningsmålen i landstingsplanen återfinns inte i uppföljningsplanen och redovisas heller inte i delårsrapporten. Vissa perspektiv har mål med tillhörande indikatorer som endast redovisas på helårsbasis.

Granskningen av bilagan till delårsrapporten med uppföljning av indikatorer visar att det inte på ett tydligt sätt framgår vilka inriktningsmål som indikatorerna är kopplade till. Det försvårar möjligheten att överblicka redovisningen av måluppfyllelsen av inriktningsmålen.

Vid bedömningen av måluppfyllelse för vissa mål krävs en sammanvägning av flera olika indikatorer, det skapar en otydlighet vid bedömning av måluppfyllelse.

Nedan följer en genomgång av måluppfyllelsen för respektive perspektiv.

Medborgarperspektivet

Strategiskt mål: god, förebyggande och hälsofrämjande vård

För medborgarperspektivet redovisas vilka mått och indikatorer som ska tillämpas för redovisning av måluppfyllelse. Samtliga mått och indikatorer inom medborgarperspektivet är dock målsatta per helår, vilket medför att måluppfyllelsen kommer att redovisas i årsredovisningen.

Verksamhetsperspektivet

Strategiskt mål: effektiv verksamhet

Inom verksamhetsperspektivet pekar samtliga indikatorer rörande tillgänglighet i hälso- och sjukvården på bristande måluppfyllelse. Några indikatorer pekar dessutom på ett försämrat resultat jämfört med föregående år. Det gäller exempelvis telefontillgängligheten till vårdcentraler och alla patienter som bedöms vara i behov av behandling inom den specialiserade vården inom 90 dagar.

Målet avseende den förstärkta vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatri nås inte, dock redovisas en förbättring jämfört med föregående år. Föregående års granskning av delårsrapport 2 visade att verksamhetsredovisningen inom barn- och ungdomspsykiatri inte var fullständig, vilket innebar att vissa delar av verksamheten inte redovisades. Dessa brister har enligt uppgift åtgärdats.

För indikatorerna som rör patientsäkerhet och kvalitet redovisas att målnivåerna har uppnåtts. Det gäller efterlevnaden av de basala hygienrutinerna och klädreglerna, andelen vårdrelaterade infektioner och andelen patienter som får en läkarbedömning inom 60 minuter på akutmottagning.

I delårsrapporten redovisas inte måluppfyllelsen för samtliga inriktningsmål inom verksamhetsperspektivet. Exempel på inriktningsmål som inte återfinns i uppföljningsplanen eller på ett tydligt sätt i delårsrapporten är ”Ledtiderna i vårdprocessen minskar” och ”Samordningen med kommunernas hälso- och sjukvård förbättras”.

Medarbetarperspektivet

Strategiskt mål: delaktighet, arbetsglädje och ansvarstagande

Inom medarbetarperspektivet redovisas i delårsrapporten att landstinget inte uppnår målet om en sjukfrånvaro som är lägre än 5 procent. I uppföljningsplanen har preciserats att sjukfrånvaron ska vara ”Mindre eller lika med 5 procent”. Landstingsplanen innehåller inte något mål avseende sjukfrånvaro däremot anges att ”Arbetet för ett hälsofrämjande arbetssätt och förbättrad arbetsmiljö fortsätter”.

I delårsrapporten redovisas att ”Målet om att minska hyrläkarkostnaderna uppnås inte”. Av landstingsplanen framgår inte att minskade hyrläkarkostnader är ett inriktningsmål. I flerårsplanen 2013 – 2015 framgår däremot att ”För god kontinuitet i vården och för att

minska kostnaderna ska verksamheten göras i princip oberoende av hyrläkare”.

I landstingsplanen anges som ett inriktningsmål att landstinget ska ha en kompetensförsörjning i balans. I delårsrapporten redovisas att målet inte uppfyllts. Däremot framgår inte vilka underlag som finns för denna bedömning.

En medarbetarenkät kommer att genomföras under hösten 2014 och resultatet för indikatorn kommer att redovisas i årsredovisningen.

Miljöperspektivet

Strategiskt mål: klimat- och resurseffektiv verksamhet

Inom miljöperspektivet redovisas bristande måluppfyllelse för inriktningsmålen andelen etiska livsmedel ska öka och växthusgaser från tjänsteresor ska minska. Övriga mål inom miljöperspektivet redovisas som uppfyllda med undantag för målet om minskande avfallsmängd där förändringen bedöms vara marginell. Måluppfyllelsen avseende ekologiska respektive etiska livsmedel baseras på mätperioden januari till juni för åren 2013 och 2014.

Ekonomiperspektivet

Strategiskt mål: god ekonomisk hushållning

Landstingsfullmäktige har i landstingsplanen fastställt mål för landstingets budgeterade resultat, nettokostnadsram och avsättning till pensionsfonden. Landstingsfullmäktige har beslutat om avsteg från målet om överskott på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

I delårsrapporten framgår att landstingsstyrelsen bedömer att målen för budgeterat resultat och avsättning till pensionsfonden kommer att uppfyllas. Däremot bedömer landstingsstyrelsen att målet om nettokostnadsutvecklingen inte kommer att nås. Det prognostiserade helårsresultatet för landstinget innebär ett överskott på 109,4 miljoner kronor, vilket är 19,4 miljoner kronor bättre än budgeterat.

Hälso- och sjukvården sammantaget bedöms överskrida budgeten. I delårsrapporten redovisas att för flertalet divisioner inom hälso- och sjukvården prognostiseras budgetöverskridanden. För divisionerna opererande specialiteter och medicinska specialiteter är de prognosticerade budgetöverskridandena betydande. Även för divisionerna allmänmedicin och psykiatri bedöms budgetöverskridandena bli relativt stora.

Revisionskontorets samlade bedömning

Resultaten för verksamhetsmålen i delårsrapporten är inte till alla delar förenliga med de mål som fullmäktige har beslutat om för de olika perspektiven. När det gäller flera av inriktningsmålen redovisas indikatorer som pekar på bristande måluppfyllelse och i vissa fall försämrat resultat jämfört med föregående år. Det gäller bland annat målen inom verksamhetsperspektivet. För medborgarperspektivet redovisas inte måluppfyllelsen.

Vissa av inriktningsmålen som anges i landstingsplanen återfinns inte i uppföljningsplanen och måluppfyllelsen redovisas inte i delårsrapporten. Avstegen från landstingsplanen var vid gransknings-tillfället inte beslutade av landstingsfullmäktige. Det saknas även en bedömning av måluppfyllelse för vissa av landstingsfullmäktiges inriktningsmål utifrån de indikatorer som redovisas i delårsrapporten.

Resultaten i delårsrapporten är förenliga med de finansiella målen för budgeterat resultat och avsättning till pensionsfonden. Däremot uppnås inte målet avseende nettokostnadsram. För att nå målet för om nettokostnadsram krävs fortsatta åtgärder för att undvika obalans mellan kostnader och intäkter inom hälso- och sjukvården.

Landstingsstyrelsen bör säkerställa att det i redovisningen till landstingsfullmäktige finns bedömning av måluppfyllelsen för samtliga mål som beslutats av fullmäktige. För att målen om god ekonomisk hushållning ska få betydelse i beslutsprocessen och bli ett levande och viktigt styrinstrument i landstingets styrning krävs att målen följs upp och analyseras. Den samlade avrapporteringen av landstingsfullmäktiges mål behöver utvecklas ytterligare och bör innehålla en analys och bedömning av måluppfyllelsen. Redovisningen behöver utvecklas för att ge förutsättningar för landstingsfullmäktiges ledamöter att bedöma hur verksamheten bedrivs. Det underlättar också revisionens bedömning av om resultatet är förenligt med landstingsfullmäktiges beslutade mål.

Rekommendationer:

- Landstingsstyrelsen bör säkerställa att landstingsfullmäktiges beslutade mål återfinns i uppföljningsplanen och att det finns en tydlig koppling mellan landstingsplanen och uppföljningsplanen.
- Landstingsstyrelsen bör säkerställa att det i delårsrapporten finns bedömning av måluppfyllelsen för samtliga mål som beslutats av fullmäktige.

Anders Marmon
Certifierad kommunal revisor

Johan Magnusson
Certifierad kommunal revisor

Susanne Kangas
Certifierad kommunal revisor